

Handläggare
Elisabeth Karlsson

Datum
2018-09-10

Diarienummer
SCN-2018-0205

Socialnämnden

Riktlinjer för bostadssociala insatser

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslås besluta

att anta styrdokumentet Riktlinjer för bostadssociala insatser, bilaga 1.

Sammanfattning

Riktlinjerna som avser bostadssociala insatser återremitterades vid nämndens aprilsammanträde. Riktlinjerna diskuterades och under avsnittet Ensamkommande flyktingungdomar som saknar boende efter avslutad placering har två förändringar gjorts. Andra stycket har omformulerats för att tydliggöra att det ska finnas pågående beslut om HVB, stödboende eller familjehem för att ungdomen ska kunna beviljas tillfälligt boende och förutsättningarna för att beviljas det tillfälliga boendet har tydliggjorts genom att förutsättningarna anges i punktform.

Sedan hösten 2012 har det funnits en särlösning för ensamkommande ungdomar över 21 år. Sedan starten har 57 ungdomar fått sitt boende tillgodosett via särlösningen. Fler ungdomar har beviljats insatsen men avböjt och funnit egna boendelösningar. Periodvis har boendeplatser lånats ut till arbetsmarknadsförvaltningen.

Antalet ensamkommande ungdomar som kan komma i behov av boendelösning efter boende i stödboende, HVB eller familjehem väntas öka under 2019 och 2020. Om ungdomarna kan slussas vidare från reseurskrävande boendelösningar väntas nämnden kunna minska de förväntade kostnaderna.

I riktlinjerna tydliggörs vilka olika bostadssociala insatser nämnden har och vilka behov de olika insatserna är avsedda att täcka.

Riktlinjerna ska vara ett stöd för handläggare och beslutsfattare i deras kontakter med enskilda, under utredning och beslutsfattande.

Socialförvaltningen

Kaisa Björnström
Direktör

Bilaga

Förslag till riktlinje för bostadssociala insatser

Dokument-ID	Dokumentnamn	Fastställd av	Gäller från	Sida
[XX-00-00]	[Ange dokumentnamn]	[Ange namn och funktion]	[ÅÅÅÅ-MM-DD]	1 (7)
Diarienummer	Berörd verksamhet	Dokumentansvarig	Reviderad	
[Ange Dnr]	[Ange verksamhet]	[Ange namn och funktion]	[ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Riktlinje

för socialnämndens handläggning av ärenden rörande bostadssociala insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453)

Ett normerande dokument som socialnämnden
fattade beslut om 201x-xx-xx

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställt av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 2 (7)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Riktlinje för socialnämndens myndighetsutövning

Inledning

Denna riktlinje har tagits fram som ett stöd till handläggning och beslut för bostadssociala insatser.

Syfte

Denna riktlinje syftar till att öka rättssäkerheten inom socialnämnden, att likrikta handläggningen och beskriva de vanligast förekommande bostadssociala insatserna.

Omfattning

Riktlinjen ska användas av handläggare och chefer vid socialförvaltningens boendeenhet samt individutskott under handläggning och beslutsfattande av bostadssociala insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453).

Definition och begrepp

Bostadssocialt kontrakt	Ett andrahandsboende genom socialtjänsten i hyresrätt eller i en av kommunen ägd bostad.
Tillfälligt boende	Ett bistånd för att undanröja akut hemlöshet där inga andra lösningar finns. Biståndet kan verkställas genom t.ex. sovsal, rum på vandrarhem eller dylikt.
Träningsbostad	Ett boende för personer som varit i missbruk där anpassat stöd ingår för att behålla nykterhet/drogfrihet.
Bostad först	Boende där stöd ingår från hembesöksteam.
Jourboende	Tillfälligt boende i jourbostad.

Lagbestämmelser och krav

Socialtjänstlagen
Förvaltningslagen
Reglemente för kommunstyrelse och nämnder

All myndighetsutövning utgår från gällande lagstiftning. Till lagarna kan det finnas tillhörande förordningar och föreskrifter. För tolkning av lagtextens innehåll och betydelse kan förarbeten och rättspraxis vara ett stöd. Varje ärende ska dock föregås av en individuell prövning utifrån individens specifika behov.

Lagtext kan förändras och läsaren bör därför förvissa sig om att man har tillgång till den senaste lydelsen av lagtexten.

Allmänna råd utfärdas inom socialtjänstens område av socialstyrelsen. De allmänna råden är inte bindande, men är generella rekommendationer om hur föreskrifter tillämpas. Allmänna råd anger hur man kan eller bör handla i ett visst ärende. Även om de allmänna råden inte är bindande bör de följas om inte särskilda skäl föreligger.

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställt av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 3 (7)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Ansvar

Handläggare ansvarar för att beslutsfattaren har ett beslutsunderlag som följer riktlinjen och beslutsfattaren ansvarar för att fatta beslut i linje med riktlinjen.

Socialtjänsten och ansvar för enskildas bostadsanskaffning

Utgångspunkten är att vuxna människor har ett eget ansvar att ordna sitt boende.

Bostadssociala insatser kan beviljas med stöd av 4 kap 1 § socialtjänstlagen. För att bistånd ska kunna beviljas ska det finnas ett behov som inte den enskilde själv kan tillgodose eller få tillgodosedda på annat sätt. Det innebär att bostadslöshet i allmänhet inte berättigar till bistånd till boende. Bistånd för bostadssociala insatser kan beviljas till personer som fyllt 18 år.

I rättspraxis så har rätten till bistånd, avseende anskaffande av bostad, i praktiken ansetts föreligga när den enskilde är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa bostad. (RÅ 1990 ref 119).

Skälig levnadsnivå

Av 4 kap 1 § socialtjänstlagen framgår att den enskilde genom biståndet ska tillförsäkras skälig levnadsnivå.

Med skälig levnadsnivå avses boende av viss minimistandard. Bedömningen av hur detta boende skall vara beskaffat och var det bör vara beläget, görs i det enskilda fallet med hänsyn tagen till de förhållanden under vilka den hjälpsökande lever och de resurser som finns i kommunen.

Vid bedömning huruvida ett boende i det enskilda fallet ska anses vara skäligt för den enskilde ska hänsyn tas till om boendet är tillfälligt eller om det är ett långsiktigt boende. Boendets varaktighet ska även ställas i relation till den enskildes egen förmåga att tillgodose sitt behov av bostad.

Förutsättning för att beviljas bostadssociala insatser

För att bevilja bistånd till bostadssociala insatser ska följande förutsättningar vara uppfyllda:

- att den enskilde är helt bostadslös
- inte kan ordna situationen på egen hand trots att denne har försökt
- den enskilde bedömas klara ett eget boende på den ordinarie bostadsmarknaden, eventuellt med hjälp av stöd från en annan enhet inom socialtjänsten eller från landstinget

Bostadssocialt kontrakt

För den som har egen inkomst (arbetsinkomst, sjukpenning, etableringsersättning eller annat) och är skuldfri så ska den enskilde generellt ha omfattande svårigheter (intellektuella, kognitiva eller sociala svårigheter) och starka skäl till varför det inte är skäligt att hänvisa den enskilde till att söka boende i grannkommunerna. Den enskildes egen önskan att till exempel

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställt av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 4 (7)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

bo i nära anslutning till familj, vänner eller sjukvården i Uppsala är inte skäl att beviljas bistånd till boende.

Att personen är språksvag, har låg inkomst och har ett nedsatt fysiskt och psykiskt allmäntillstånd är generellt inte tillräckligt för att beviljas bistånd till bostadssocialt kontrakt. En utredning om bistånd till boende bör också påvisa om det finns någon i personens privata eller professionella nätverk som kan kompensera för att dennes funktionsförmåga är nedsatt.

Uppföljning

Beslut om bostadssocialt kontrakt ska följas upp kontinuerligt.

Societjänsten får ställa krav på att den som är beviljad bistånd gör vad hon eller han kan för att på egen hand ordna bostad, och öka sina möjligheter till eget självständigt boende. Det kan handla om att själv aktivt söka bostad, efter förmåga och inom det geografiska område som i det enskilda fallet anses rimligt. Behovet av andra insatser ska uppmärksammas under uppföljningen. Vid behov bör handläggaren erbjuda den enskilde stöd och vägledning för att ansöka om insatser, t.ex. boendestöd, hemtjänst, förmedlingsmedel eller skuldsanering, som möjliggör för personen att behålla och på sikt ordna ett eget boende.

Personer som tackar nej till erbjuden bostad

Om en person som är beviljad bistånd tilldelas ett skäligt bostadsalternativ och tackar nej, utan godtagbart skäl, görs en prövning av om det fortsatt föreligger ett biståndsbehov. Om behovet inte längre föreligger omprövas och avslutas beslutet.

Kommunalborgen

För den som saknar egen inkomst men har köat sig fram till ett erbjudande om bostad hos ett hyresbolag som godkänner kommunalborgen kan detta bistånd beviljas för att möjliggöra tecknandet av hyreskontraktet.

För att ha rätt till kommunalborgen så ska hyresnivån bedömas vara skälig. Med skälig avses hyra som faller inom ramen för försörjningsstöd. För att bistånd ska beviljas så ska det inte heller finnas ett skäligt boende i aktuell situation eller annan reell möjlighet till att tillgodose sitt behov av bostad.

Tillfälligt boende

Tillfälligt boende avser bistånd för att undanröja en akut hemlöshet där personer saknar egen möjlighet till att ordna med boende för natten.

Alla egna möjligheter ska ha uttömts innan rätt till bistånd kan bli aktuellt. Det innebär t.ex. att den enskilde i första hand hänvisas till att ta hjälp av sitt privata nätverk för att undvika en akut nödsituation. Har den enskilde egna pengar, ej försörjningsstöd avseende riksnorm, så ska detta i första hand användas för att tillgodose behovet av boende genom t.ex. sovsal, rum på vandrarhem eller dylikt.

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställd av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 5 (7)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

Tillfälligt boende som bistånd avser hjälp för en kortvarig vistelse på vandrarhem, i sovsal eller lägenhetshotell.

Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad (målgrupp barnfamiljer)

Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad är avsett för barnfamiljer som helt saknar bostad eller har eller bedöms ha en ohållbar boendesituation och samtidigt är aktuella på socialförvaltningens barn- eller ungdomsenheter.

Bistånd till jourbostad kan t.ex. beviljas om familjen helt saknar bostad efter utskrivning från utrednings-, behandlingshem eller skyddat boende och har behov av insatser i hemmet samtidigt som socialnämnden bedömer det som olämpligt att hänvisa familjen till vandrarhemsboende eller liknande. Familjer där det förekommer eller finns risk för någon form av våld från närstående är prioriterade förutsatt att behovet av skydd är tillgodosett.

Syftet med biståndet är att tillförsäkra familjen en tillfällig boendelösning för att familjens behov av stöd från socialtjänsten ska kunna utredas eller för att andra beviljade insatser från socialtjänsten ska kunna verkställas.

Beslut om tillfälligt boende i jourbostad tidsbegränsas till max tre månader. Under dessa tre månader kan den enskildes rätt till bistånd i form av bostadssocialt kontrakt utredas. En förutsättning för att förlänga biståndet efter tre månader är antingen att bistånd till bostadssocialt kontrakt är beviljat eller att den enskilde är i behov av skäligt rådrom för att ordna annat boende och att denne samtidigt aktivt medverkar för att lösa sin boendesituation.

Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad (målgrupp våldsutsatta)

Bistånd till tillfälligt boende i jourbostad kan beviljas den som är utsatt för våld i nära relation och därför är i behov av alternativt boende under en övergångsperiod. Bistånd till jourbostad beviljas i dessa fall i nära samråd med Nexus resurscentrum som bedömer huruvida den enskilde/familjen kan erhålla ett tillräckligt skydd i jourbostad.

Beslut om tillfälligt boende i jourbostad tidsbegränsas till max tre månader. Under dessa tre månader kan den enskildes rätt till bistånd i form av bostadssocialt kontrakt utredas.

En förutsättning för att förlänga biståndet efter tre månader är antingen att bistånd till bostadssocialt kontrakt är beviljat eller att den enskilde är i behov av skäligt rådrom för att ordna annat boende och att denne samtidigt aktivt medverkar för att lösa sin boendesituation.

Träningsboende – för personer med aktuell kontakt hos socialförvaltningens beroendeenheter

Träningslägenheter är ett övergångsboende utan möjlighet att överta hyreskontraktet. Boendeformen syftar till att möjliggöra ett eget boende efter t.ex. en vistelse på

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställt av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 6 (7)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

behandlingshem. Träningsboendet ska ge möjlighet till en fortsatt vårdplanering i öppenvård och möjliggöra positiva boendereferenser till framtida hyresvärd. Ansökan om träningsboende görs via beroendeenheterna.

Bostad först

Bistånd vid långvarig hemlöshet

Insatsen Bostad först är en boendeinsats som riktar sig till personer som under lång tid (minst två år) har varit hänvisade till härbärke eller andra tillfälliga boendeformer. Insatsen beviljas till personer som har stora svårigheter med att ordna en egen bostad och som är i behov av stöd för att klara ett eget boende. Det är viktigt att personen accepterar en stödkontakt från bostad först teamet med en minsta kontakt en gång i veckan. Ett bostadssocialt kontrakt tecknas som ska kunna övergå till ett eget hyreskontrakt med hyresvärden inom 1 – 2 år.

Ensamkommande ungdomar som saknar boende efter avslutad placering

Anvisningskommunen ansvarar för boende och försörjning för en ensamkommande flyktingungdom under skoltiden eller som längst till dess att ungdomen fyller 21 år. I Uppsala kommun finns flera barn och ungdomar som är placerade av en annan kommun.

Ungdomen ska ha ett pågående biståndsbeslut från Uppsala kommun och bo i ett HVB, familjehem eller stödboende. Placeringen avslutas vanligtvis på 21-årsdagen om inte ungdomen avbryter grundskole- eller gymnasiestudierna i förtid, exempelvis p.g.a. föräldraledighet. Utgångspunkten är att den enskilde har eget ansvar att ordna boende efter 21-årsdagen. Vid prövningen av rätten till bostadssociala insatser är utgångspunkten att

- den unge fått stöd med att ställa sig i bostadskö och
- den unge bevakar sin kötid.
- ungdomen saknar boende inför utskrivning från HVB, familjehem eller stödboende,
- ungdomen riskerar hemlöshet,
- bedöm klara ett eget boende
- ungdomen medverkar aktivt att lösa boendesituation på egen hand

Om ovanstående förutsättningar är uppfyllda kan den enskilde kan beviljas bistånd till boende under en övergångsperiod i upp till 12 månader.

Anknyttande familjer till ensamkommande ungdomar placerade i Uppsala

Familjer som anknyter till ensamkommande flyktingungdomar under 18 år saknar ofta boende vid ankomst. Dessa familjer omfattas inte av den så kallade anvisningslagen. I första hand är det den enskildes (föräldrarnas) ansvar att ordna boende även tillfälligt, exempelvis med hjälp av det privata nätverket. Det är samtidigt viktigt att socialtjänsten inte bidrar till att lägga ansvaret för familjens boende på den minderåriga ungdomen. I det fall familjen saknar boende vid ankomst kan de beviljas bistånd till tillfälligt boende, t.ex. sovsal, rum på vandrarhem eller dylikt. Bistånd kan beviljas för två månader. Vanligtvis kommer föräldrarna att omfattas av etableringen och ha rätt till etableringsersättning efter påbörjade studier. Om inga speciella

Dokument-ID [XX-00-00]	Dokumentnamn [Ange dokumentnamn]	Fastställt av [Ange namn och funktion]	Gäller från [ÅÅÅÅ-MM-DD]	Sida 7 (7)
Diarienummer [Ange Dnr]	Berörd verksamhet [Ange verksamhet]	Dokumentansvarig [Ange namn och funktion]	Reviderad [ÅÅÅÅ-MM-DD]	

svårigheter föreligger förväntas familjen efter två månader kunna ordna boende på egen hand i Uppsala eller i närliggande kommun.

förslags